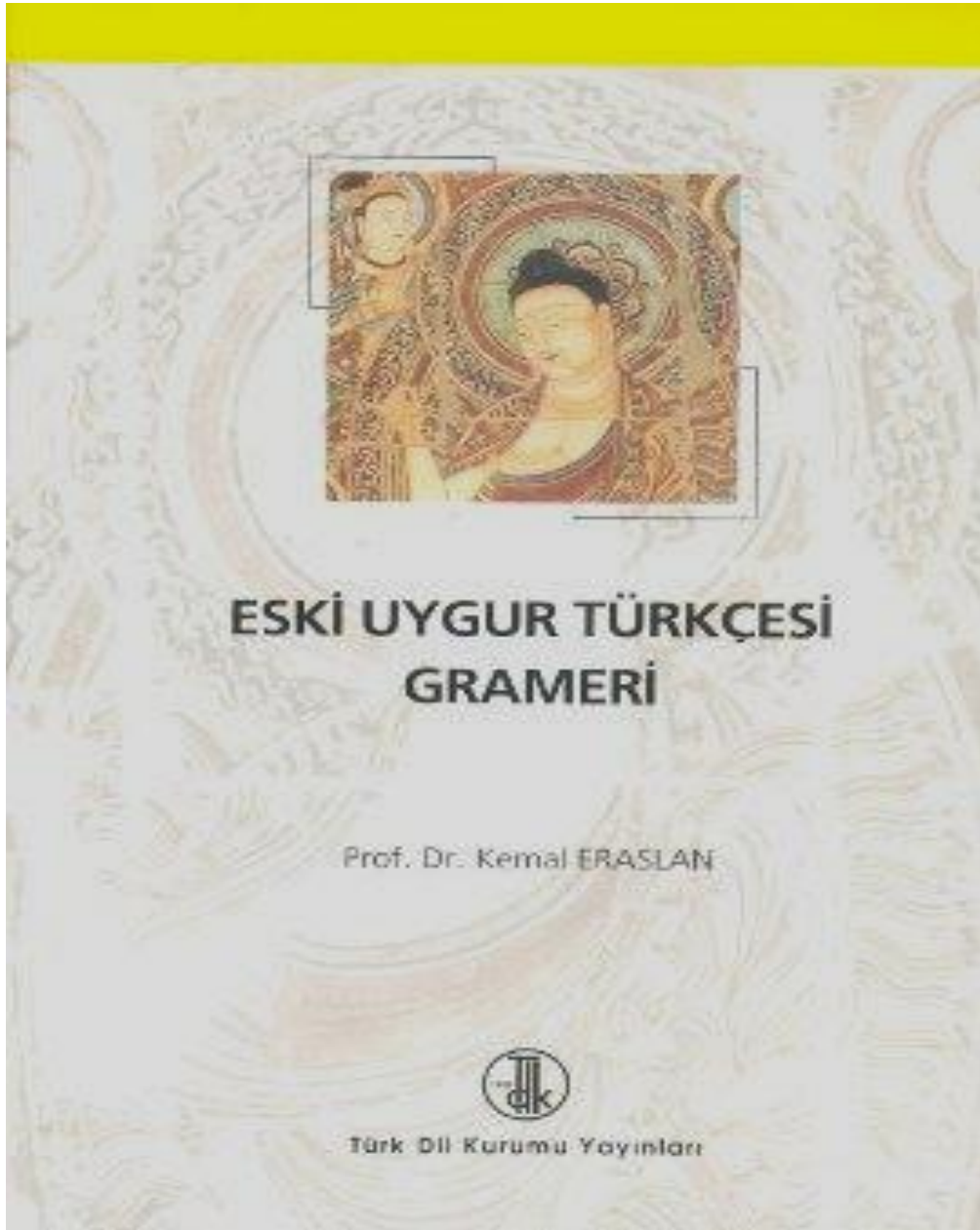

Uluslararası Uyğur Araştırmaları Dergisi, Sayı: 4, 2014, Sayfa: 183-184.
Xelqara Uyğur Tetqiqati Jornali, San: 4, 2014, Sehipe: 183-184.
International Journal of Uyghur Studies, Volume: 4, 2014, Page: 183-184.

Kemal ERASLAN, Eski Uyğur Türkçesi Grameri, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2012, 664 s.

*Nagihan BAYSAL**

* Doktora Öğrencisi, Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü Türk Halk Bilimi Anabilim Dalı, İzmir-TÜRKİYE, E-posta: nagehanbaysal@hotmail.com.

Eski Türkçe, İslamiyet'ten önceki Türk dili dönemini karşılayan bir terimdir. Eski Türkçe iki döneme ayrılmıştır. Bu dönemlerden biri Köktürkçe, diğeri Uygur Türkçesidir.

Köktürkçenin en önemli eserleri II. Doğu Türk Kağanlığı döneminde yazılan ve Orhon nehri kıyısında bulunan Tonyukuk, Köl Tigin ve Bilge Kağan yazıtlarıdır. Orhon yazıtları bize Türkçenin gelişmişlik ve ifade düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Uygur Türkçesi döneminde verilen eserler, yerleşik hayat düzenini benimsemiş Uygur Türklerinin gelişmiş şehir kültürünü, üstün sanat yeteneğini ve kendi icatları olan baskı tekniklerini yansıtmaktadır. Turfan 'da tespit edilen ve önemli bir kısmı Berlin Brandenburg Bilimler Akademisinde saklanan Uygur metinleri zengin bir söz varlığına ve cümle yapısına sahip olması bakımından oldukça önemlidir. Ayrıca bu eserler, Budizm ve Manihaizm inançlarını aktaracak Türkçe terminolojiyi yansıtmaları bakımından önemlidir.

Prof. Dr. Kemal ERASLAN tarafından ders kitabı niteliğinde hazırlanmış olan bu eser, *Giriş, Yazım Bilgisi, Ses Bilgisi, Şekil Bilgisi, Cümle Bilgisi* başlıkları olmak üzere altı bölüme ayrılmıştır. Eser yazarın kendisinin de belirttiği gibi klasik gramer anlayışıyla kaleme alınmıştır.

Eserin giriş bölümü, *Uygurlar, Uygur Kültür ve Medeniyeti, Uygurlarda Din Hayatı, Uygur Metinleri, Eski Uygur Türkçesi, Uygur Alfabesi ve Uygur Yazısı* alt başlıklarından oluşmaktadır. Başlıklardan da anlaşılacağı gibi bu bölümde gramer çalışması yapılacak olan Uygurlarla ilgili bir takım sosyal bilgilere yer verilmiştir.

Yazım Bilgisi başlığıyla hazırlanan birinci bölümde *Ünlüler ve Ünsüzler* olmak üzere iki alt başlık açılmış; ünlülerin, ünsüzlerin yazılışı ve okunuşu ile ilgili bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde ise *Ünlüler, Ünsüzler ve Ses Olayları* alt başlıkları altında dildeki ses olaylarıyla ilgili bilgiler işlenmiştir.

Şekil Bilgisi adını taşıyan üçüncü bölümde *Kök, Ek, Gövde, Kelime, İsim, Sıfat, Zarf, Zamir, Edat, Fiil* başlıkları altında Eski Uygur Türkçesi şekil özellikleri incelenmiştir.

Yazar altıncı bölüm olan *Cümle Bilgisi* bölümünde ise *Kelime Grupları ve Cümle* başlıklarıyla Eski Uygur Türkçesi'nin kelime grupları, cümle unsurları ve cümle çeşitleriyle ilgili bilgiler vermiştir.

Sonuç olarak Orhon Yazıtlarının 1893 yılında Vilhem Thomsen tarafından çözülmesi Orhon Türkçesi üzerine yapılmış çalışmalar yanında Uygur metinlerinin de yayınlanması olayına hız kazandırmıştır. Ayrıca bu sayede Türk dili yanında Türk tarihi, Türk sanatı ve Türk kültürü alanlarındaki çalışmalar da çoğalmıştır. Bu çalışma da Türk dili alanında çalışan araştırmacılara ve Türk dili araştırmalarına büyük katkı sağlamıştır. Böyle değerli bir eseri hazırladığı için öncelikle Prof. Dr. Kemal ERASLAN'a, sonrasında da çalışmayı okuyucuyla buluşturan Türk Dil Kurumuna teşekkür ederiz.